OPENBAAR LICHAAM
BONAIRE

Aan : De Eilandraad van Bonaire
T.a.v.: *de voorzitter, Gezaghebber John Soliano*
Kralendijk, Alhier

Datum : 5 november 202
Ons nummer : Z/25/032092

Betreft : *Aanbiedingsbrief Startnotitie Integrale Mobiliteits- en Gebiedsontwikkelingstrategie en voornemen tot oprichting van een Naamloze Vennootschap (NV).*

Geachte leden van de Eilandsraad,

De demografische en economische groei op Bonaire zet de fundamenten van onze samenleving onder druk. De toename van individueel autoverkeer en het gebrek aan volwaardige alternatieven veroorzaakt onhoudbare verkeersopstoppingen, parkeerproblemen en verminderde luchtkwaliteit in onze kerngebieden, wat de leefbaarheid ernstig aantast. Bovendien bedreigt de ruimtelijke versnippering het unieke landschap en staat het de duurzaamheidsdoelstellingen in de weg. Zonder ingrijpen dreigt de mobiliteitsongelijkheid toe te nemen, wat de ontwikkeling van een werkelijk inclusief eiland belemmert.

Deze Startnotitie is een direct antwoord op de strategische koers, inclusief de Nota Grondbeleid, die de Eilandsraad in 2022 heeft uitgezet, met als doel een integrale benadering van het fysieke domein.

De hoofddoelstelling is de realisatie van: "Vrij om te gaan, verbonden om te blijven.".

Dit wordt bereikt door onder andere:

- ✓ Een leefbare, duurzame en inclusieve ontwikkeling van Bonaire.
- ✓ Een verbonden en vitale gemeenschap.

Dit is een bestuurlijke plicht om een structurele verandering teweeg te brengen.

We realiseren de doelstelling door het creëren van een financieel duurzaam en ecologisch verantwoord mobiliteits- en gebiedsontwikkelingsmodel, geleid door het principe van Integrale Ontwikkeling. Dit concept betekent dat de ontwikkeling van vastgoed en de aanleg van een mobiliteitssysteem gelijktijdig en gecoördineerd plaatsvinden binnen één governance structuur.

De kern van de strategie is het '10 Minuten Bario Concept': een ruimtelijk principe waarbij bewoners binnen tien minuten lopen of fietsen toegang hebben tot hun dagelijkse voorzieningen (winkels, werk, onderwijs, zorg, sport, cultuur en groene verblijfsruimten).

Dit wordt bereikt door de volgende beginselen:

- **Ruimtelijke inrichting:** Realisatie van het '10 Minuten Bario Concept' voor leefbare en compacte wijken.
- **Mobiliteitskwaliteit:** Zorgen voor bereikbaarheid, beschikbaarheid en betrouwbaarheid van het collectieve mobiliteitssysteem. De ambitie is de start van de eerste verbinding (Rincon-Belnem) in 2026.
- **Financiële zelfredzaamheid:** De winsten uit grondexploitatie en vastgoed rondom de mobiliteitsknooppunten worden primair gebruikt om de aanleg, investeringen, onderhoud en exploitatie van het collectieve mobiliteitssysteem te financieren. Dit garandeert een duurzaam systeem dat onafhankelijk is van structurele overheidssubsidies.
- **Sociale waarde:** Waarborgen van betaalbaarheid en inclusiviteit door de realisatie van een substantieel deel sociale en middenklasse woningen nabij de mobiliteitsknooppunten. Hierbij wordt uitzonderlijk rekening gehouden met de traditionele lokale context en beleving in de inrichting van de bario's.
- **Duurzame balans:** Creëren van een gezonde balans in maatschappelijke, sociale en economische waarde.

Om de uitvoering van deze integrale strategie te borgen en te versnellen, is de oprichting van een uitvoerende Naamloze Vennootschap (NV) een juridische en bestuurlijke urgentie. Het is de bedoeling dat de oprichting en statutaire inrichting van deze rechtspersoon in Q4 2025 wordt gefinaliseerd.

De vennootschap heeft ten doel het op Bonaire realiseren en borgen van de strategische doelstellingen van het Openbaar Lichaam Bonaire (OLB) voor een leefbare, duurzame en inclusieve ontwikkeling en een verbonden en vitale gemeenschap, door middel van het principe van Integrale Ontwikkeling.

Dit omvat het uitvoeren van een geïntegreerde strategie voor mobiliteit en gebiedsontwikkeling, gebaseerd op de volgende pijlers:

- **Mobiliteit:** Het ontwerpen, ontwikkelen, financieren, aanleggen, beheren en exploiteren van een geïntegreerd, efficiënt, betaalbaar, betrouwbaar en duurzaam collectief mobiliteitssysteem, teneinde de mobiliteit en bereikbaarheid significant te verbeteren en de afhankelijkheid van individueel autogebruik te minimaliseren.
- **Vastgoed en Grondexploitatie:** Het verwerven, ontwikkelen, beheren en exploiteren van vastgoed en gronden die strategisch gelegen zijn in de nabijheid van de mobiliteitsknooppunten, met als leidend ruimtelijk principe het '10

Minuten Bario Concept'. Dit ter creatie van compacte, beloopbare en multifunctionele woon- en werkgebieden die de leefbaarheid en het gevoel van verbondenheid versterken.

- **Financiële Borging:** Het borgen van de duurzaamheid van het mobiliteitssysteem door de opbrengsten uit grondexploitatie en vastgoedontwikkeling primair in te zetten voor de aanleg, het onderhoud, en de exploitatie van het collectieve mobiliteitssysteem, teneinde een systeem te realiseren dat onafhankelijk is van structurele overheidssubsidies.
- **Maatschappelijke Balans:** Het creëren van een gezonde balans in maatschappelijke, sociale en economische waarde door het waarborgen van betaalbaarheid en inclusiviteit via de realisatie van een substantieel deel sociale en middenklasse woningen nabij de mobiliteitsknooppunten. Hierbij wordt uitzonderlijk rekening gehouden met de traditionele lokale context en beleving in de inrichting van de bario's.
- **Samenwerking:** Het aangaan van samenwerkingsverbanden en deelnemingen met publieke en private partijen voor de uitvoering van projecten die bijdragen aan de doelstellingen van de vennootschap.

De NV zal de uitvoering van al deze principes borgen en krijgt mandaat voor de operationele start van de eerste busdienst (Rincon-Belnem) in 2026.

Conform artikel 9 van de Wet Financiën Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wet Finbes), en in het kader van het voornemen tot het oprichten van deze rechtspersoon met de geschetste dubbele doelstelling (mobiliteit en vastgoed), stelt het Bestuurscollege de Eilandsraad hierbij in de gelegenheid haar wensen en bedenkingen ter kennis van het Bestuurscollege te brengen.

Wij nodigen de Eilandsraad van harte uit om in een plenair overleg in debat te gaan over de Startnotitie en de rol van de beoogde NV in de integrale ontwikkeling van Bonaire.

Hoogachtend,

Namens het Bestuurscollege,

de Eilandsecretaris, wnd.

Bijlagen:

1. *Startnotitie Integrale Mobiliteits- en Gebiedsontwikkelingstrategie*
2. *Vragen & Antwoord: Startnotitie Integrale Mobiliteits- en Gebiedsontwikkelingstrategie*

Startnotitie

INTEGRALE MOBILITEITS- EN GEBIEDSONTWIKKELINGSSTRATEGIE

"Vrij om te gaan, verbonden om te blijven"

- Voor een leefbare, duurzame en inclusieve ontwikkeling van Bonaire en een verbonden en vitale gemeenschap -

OPENBAAR LICHAAM
BONAIRE

Onderwerp	:	Integrale Mobiliteits- en Gebiedsontwikkelingstrategie
Ambtelijk Opsteller	:	Dhr. Raymond Begina *Programma Manager Woondeal* Dhr. Roland Bruijnesteijn *Beleidsadviseur Ruimtelijke Ordening & Volkshuisvesting* Dhr. Marc van der Seijs *Adviseur Duurzame Mobiliteit & Gedrag* Dhr. Marcel Kreuk *Programma Manager Vastgoed & Huisvesting* Dhr. Sharnon Isenia *Programma Manager Openbaar Vervoer*
Bestuurlijk Opdrachtgever	:	Gedeputeerde Dhr. Clark Abraham Portefeuillehouder belast met: ▪ *Ruimtelijke Ordening, Planning & Welstand;* ▪ *Bereikbaarheid & Mobiliteit;* ▪ *Volkshuisvesting & Leefbare Wijken;*
Datum	:	27 Oktober 2025
Besluitvorming	:	Vastgesteld op 05.11.2025
Status	:	Vastgesteld door het Bestuurscollege
Versie	:	1.0

Inhoud

1. Aanleiding 4
2. Doelstelling 6
3. Scope 8
   3.1. Binnen de reikwijdte 8
   3.2. Buiten de reikwijdte 8
4. Randvoorwaarden 9
5. Belanghebbenden 10
6. Aanpak en planning 11
7. Besluitvorming 12

1. Aanleiding

De demografische en economische groei op Bonaire brengt de fundamenten van onze samenleving onder druk. De toename van individueel autoverkeer en het gebrek aan volwaardige alternatieven leidt tot onhoudbare verkeersopstoppingen, parkeerproblemen en een verminderde luchtkwaliteit, wat de leefbaarheid van onze kerngebieden ernstig aantast. De ruimtelijke versnippering bedreigt ons unieke landschap en staat haaks op onze doelstellingen voor een duurzaam Bonaire. Zonder ingrijpen dreigt de mobiliteitsongelijkheid cq vervoersarmoede toe te nemen, wat de ontwikkeling van een werkelijk inclusief eiland in de weg staat. De noodzaak tot een structurele verandering is niet langer een optie, maar een bestuurlijke plicht.

Deze Startnotitie is het directe antwoord op de strategische koers die de Eilandsraad in 2022 heeft uitgezet. De unaniem vastgestelde Nota Grondbeleid streeft naar een integrale benadering van de inrichting van het fysieke domein en de bewuste inzet van grondexploitatie, waarbij wonen, commercieel en maatschappelijk gebruik synergetisch worden ontwikkeld. Dit beleid wordt nu concreet gemaakt: we gebruiken de waardevermeerdering van grond – die ontstaat door verbeterde verbondenheid en bereikbaarheid – om het vervoersysteem te financieren dat deze waardevermeerdering veroorzaakt. Dit is de sleutel tot een vitaal en financieel onafhankelijk Bonaire.

De urgentie om het woningaanbod te vergroten, zoals benadrukt in de Woondeal met Den Haag, kan niet los gezien worden van dit mobiliteitsvraagstuk. De Woondeal biedt een essentiële financiële impuls, maar elke nieuwe woning vraagt ook om een toekomstbestendige manier van verplaatsen. De sleutel ligt in slimme, compacte ontwikkeling rondom goed bereikbare mobiliteitsknooppunten, waar wonen, werken en voorzieningen elkaar versterken. Dit vormt de basis voor het '10 Minuten Bario'-concept: naar analogie van de 15-minutenstad streven we ernaar dat bewoners binnen tien minuten lopen of fietsen toegang hebben tot hun dagelijkse voorzieningen. Binnen dit kader krijgt ook de ontwikkeling van een modern en betrouwbaar openbaarvervoersysteem vorm. De ambitie om al in 2026 te starten met de eerste verbinding (Rincon-Belnem) onderstreept het belang om de bestuurlijke en juridische randvoorwaarden – waaronder de oprichting van de uitvoerende naamloze vennootschap (NV) – reeds in 2025 te finaliseren.

De kern van onze strategie – De Gouden Cirkel (by Simon Sinek)

Why (Waarom doen we dit?)
"Vrij om te gaan, verbonden om te blijven."
Voor een leefbare, duurzame en inclusieve ontwikkeling van Bonaire en een verbonden en vitale gemeenschap.

How (Hoe gaan we dit bereiken?)

Door middel van integrale ontwikkeling met de nadruk op betaalbaarheid, bereikbaarheid, beschikbaarheid en betrouwbaarheid, om een gezonde balans in maatschappelijk, sociaal en economische waarde te creëren, met als ruimtelijk anker het -10 Minuten Bario Concept-.

2. Doelstelling

De hoofddoelstelling is de realisatie van de Why: Een leefbaar, duurzaam en inclusieve ontwikkeling van Bonaire voor een verbonden en vitale gemeenschap. Dit bereiken we door de implementatie van de volgende How-beginselen:

We realiseren dit door het creëren van een financieel duurzaam en ecologisch verantwoord mobiliteits- en gebiedsontwikkelingsmodel, geleid door het principe van Integrale Ontwikkeling. Dit betekent dat de aanleg van een mobiliteit systeem en de ontwikkeling van vastgoed simultaan en gecoördineerd plaatsvinden binnen één governance structuur. De winsten uit grondexploitatie en vastgoed rondom de mobiliteitsknooppunten worden gebruikt om de aanleg, de investeringen, het onderhoud en de exploitatie van het collectieve mobiliteitssysteem te financieren. Dit zorgt voor een duurzaam systeem dat onafhankelijk is van structurele overheidssubsidies, en tegelijkertijd een gezonde balans in maatschappelijk, sociaal en economische waarde garandeert.

Dit concept, aangepast aan de Bonairiaanse en bredere Caribische context, bouwt voort op het principe van nabijheid: in iedere nieuwe of herontwikkelde bario moeten de dagelijkse basisbehoeften binnen maximaal tien minuten lopen of fietsen bereikbaar zijn. Winkels, werkgelegenheid, onderwijs, zorg, sport, cultuur en groene verblijfsruimten vormen samen het fundament van deze benadering. Door deze essentiële voorzieningen dicht bij huis te organiseren, vermindert de afhankelijkheid van de auto.

Tegelijkertijd versterkt deze opzet de leefbaarheid van de bario's: bewoners bewegen meer, ontmoeten elkaar vaker en ontwikkelen een sterker gevoel van verbondenheid en zijn trots op hun eigen bario. Een belangrijk onderdeel van dit model is ook het creëren van prettige en groene verblijfsplekken binnen de wijk – plekken waar mensen niet alleen passeren, maar ook willen blijven. Meer schaduw, beplanting en publieke ruimte nodigen uit tot ontmoeting, rust en verkoeling, en dragen bij aan klimaatbestendigheid (wateropvang) en welzijn.

De gebiedsontwikkeling rondom de mobiliteitsknooppunten vormt daarbij de motor van sociale samenhang, met een divers woningaanbod – inclusief sociale woningbouw – om betaalbaarheid en inclusiviteit te waarborgen. Het nieuwe mobiliteitssysteem sluit hier naadloos op aan: betaalbaar, betrouwbaar en ontworpen als een natuurlijk verlengstuk van het dagelijks leven, niet slechts als alternatief voor de auto maar als symbool van een verbonden en vitaal Bonaire.
De operationele start van de Rincon-Belnem route in 2026 zal direct bijdragen aan de bereikbaarheid van cruciale gebieden. De betrouwbaarheid van zowel het mobiliteitssysteem als de geplande ontwikkeling is een non-negotiable vereiste om het

vertrouwen van de gemeenschap te winnen en te behouden. De oprichting van de NV in 2025 is de bestuurlijke garantie om de uitvoering van al deze principes te borgen, met uitzonderlijke aandacht voor het respecteren van de traditionele lokale context en beleving in de inrichting van de bario's.

- **Ruimtelijke inrichting:** Realisatie van het - 10 Minuten Bario Concept - voor leefbare en compacte wijken.
- **Financiële zelfredzaamheid:** Implementatie van het integrale ontwikkelings-model.
- **Sociale waarde:** Waarborgen van betaalbaarheid en inclusiviteit in het woningaanbod nabij de mobiliteitsknooppunten.
- **Mobiliteitskwaliteit:** Zorgen voor bereikbaarheid, beschikbaarheid en betrouwbaarheid van het collectieve mobiliteitssysteem (start Rincon-Belnem in 2026).
- **Duurzame balans:** Creëren van een balans in maatschappelijk, sociaal en economische waarde.

3. Scope

Deze notitie beschrijft de aanpak voor de inrichting van een geïntegreerde strategie voor mobiliteit, gebiedsontwikkeling en volkshuisvesting waaronder sociale woningbouw op Bonaire. De reikwijdte is gericht op de governance en de strategische, financiële afbakening die nodig is om de integrale ontwikkeling te starten. Dit omvat de versnelde voorbereiding op de start van de eerste busdienst als proving ground voor de grotere, integrale strategie en de formele oprichting van de rechtspersoon in 2025.

3.1. Binnen de reikwijdte

- De oprichting en statutaire inrichting van de naamloze vennootschap (NV) in 2025 met een dubbele doelstelling (mobiliteit en vastgoed).
- De vaststelling dat het - 10 Minuten Bario Concept - het leidende ruimtelijke principe is voor gebiedsontwikkeling.
- Het verlenen van mandaat voor de operationele start van de eerste busdienst (Rincon-Belnem) in 2026.
- De definitie van de principes voor betaalbaarheid en beschikbaarheid in de vastgoedontwikkeling.

3.2. Buiten de reikwijdte

- De gedetailleerde technische planning, aanbesteding en het onderhoud van de mobiliteitsinfrastructuur en -middelen
- De volledige ruimtelijke ordeningsprocedures voor de lange-termijn ontwikkelingslocaties (wordt belegd bij de NV, onder toezicht van het OLB).

Kernpunten:

- In-scope: NV-oprichting 2025, Start OV 2026, 10 Minuten Bario Concept, Governance, Strategische planning.
- Out-of-scope: Technische details en dagelijkse operaties (delegeren aan NV).

4. Randvoorwaarden

Deze randvoorwaarden garanderen een evenwichtige en betrouwbare uitvoering en zijn richtinggevend voor de integrale gebiedsontwikkeling.

- Culturele inbedding: In zowel de mobiliteits- als gebiedsontwikkelingsstrategie, inclusief het - 10 Minuten Bario Concept -, dient uitzonderlijk rekening te worden gehouden met de traditionele lokale context en beleving, zonder in te leveren op de kwaliteit van de dienstverlening.
- Juridische en bestuurlijke urgentie: De oprichting van de rechtspersoon dient in 2025 te geschieden als juridische, organisatorische en financiële motor.
- Betaalbaarheid en inclusiviteit: Het vastgoedmodel moet de realisatie van een substantieel deel sociale en middenklasse woningen garanderen (principe van betaalbaarheid).
- Balans in waarde: De opbrengsten uit grondexploitatie moeten primair worden ingezet ter borging van de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van het mobiliteitssysteem.

Kernpunten:

- Culturele Inbedding
- Oprichting NV 2025
- Principe van Betaalbaarheid
- Balans in Waarde

5. Belanghebbenden

- **Openbaar Lichaam Bonaire (OLB):** Bestuurscollege en Eilandsraad (beleid en toezicht op de Why).
- **Lokale bevolking:** Gebruikers van het mobiliteitssysteem en toekomstige bewoners van de 10 Minuten Bario's (focus op inclusief, verbonden en vitaal).
- **Bedrijfsleven:** Ontwikkelaars en aannemers (uitvoering van integrale ontwikkeling).
- **Nationale overheid:** Financieringspartner Woondeal Regiodeal (waarborgen Duurzaamheid).

Kernpunten:

- Bestuur en Eilandsraad
- Bewoners
- Bedrijfsleven
- Nationale overheid

6. Aanpak en planning

De aanpak is gefaseerd, waarbij de oprichting van de uitvoerende NV en de operationele start van de eerste OV-route (ten behoeve van de bereikbaarheid en inclusiviteit) versneld worden om de lange-termijn integrale ontwikkeling en het - 10 Minuten Bario Concept - te lanceren. De focus ligt op de governance en de versnelde realisatie van de eerste dienstverlening.

2025

- **Q4 2025**: Definitieve goedkeuring Startnotitie en oprichting en statutaire inrichting van de NV.
- **Q4 2025**: Voorwaarden voor afgifte strategische gronden;

2026

- **Q1 2026**: Aanstelling bestuur rechtspersoon en finaliseren van het businessplan voor Fase 1.
- **Q1 2026**: Aanbesteding, aankoop materieel en operationele voorbereiding eerste busdiensten (Rincon-Belnem) door NV.
- **Q1 2026**: Start masterplan 10 Minuten Bario-concept.
- **Q1 2026**: Reservering voor toekomstige uitbreiding van het mobiliteitssysteem.
- **Q3 2026**: Goedkeuring van het eerste 10 Minuten Bario concept door het OLB.
- **Q3 2026**: Start van de eerste busdienst (Rincon-Belnem)
- **Q4 2026**: Juridische en financiële borging van de grondexploitatie voor de lange termijn strategie.

2027 en verder

- **Q1 2027** beoogde aanvang van de eerste grootschalige gebiedsontwikkelingsprojecten (grondwerk en infrastructuur).
- **Q1 2027**: Start van de uitwerking van het lange-termijn masterplan.
- **Q1 2028**: Uitbreiding van de grootschalige gebiedsontwikkelingsprojecten (grondwerk en infrastructuur).
- **Q1 202G**: Voortgang en uitbreiding van de 10 Minuten Bario-ontwikkeling.

7. Besluitvorming

Het Bestuurscollege wordt gevraagd deze Startnotitie te bekrachtigen en de volgende besluiten te nemen om de versnelde implementatie te garanderen, waarmee direct uitvoering wordt gegeven aan de integrale Ontwikkeling en het - 10 Minuten Bario Concept -.

1. Goedkeuring van de Startnotitie, inclusief de Why (Leefbaar, Duurzaam, Inclusief, Verbonden, Vitaal) en de How-principes.
2. Verstrekken van mandaat aan de portefeuillehouder om het nodige te doen ter oprichting van de naamloze vennootschap (NV) in Q4 2025.
3. Reservering van de nodige middelen voor de voorbereiding van de initiële busdienst Rincon-Belnem ten behoeve van de start in Q3/Q4 2026.

Vragen & Antwoorden

STARTNOTITIE INTEGRALE MOBILITEITS- EN GEBIEDSONTWIKKELINGSTRATEGIE

Vrij om te gaan, verbonden om te blijven

OPENBAAR LICHAAM
BONAIRE

Inhoud

1. Aanleiding 3

A. Vragen & Antwoorden Startnotitie Integrale Mobiliteits- en Gebiedsontwikkelingstrategie 4

1. Aanleiding

Hieronder vind je een **uitgebreide Q&A (vragen en antwoorden)** die aansluit bij de *'**Startnotitie Integrale Mobiliteits- en Gebiedsontwikkelingstrategie**.'*

Deze Q&A is bedoeld om raadsleden, ambtenaren en andere stakeholders helderheid te geven over de inhoud, aanleiding, reikwijdte en gevolgen van het voorstel.

A. Vragen & Antwoorden Startnotitie Integrale Mobiliteits- en Gebiedsontwikkelingstrategie

Vraag 1: Wat is het hoofddoel van deze Integrale Mobiliteits- en Gebiedsontwikkelingstrategie?

Antwoord 1: *Het hoofddoel is de realisatie van de 'Why': Een leefbare, duurzame en inclusieve ontwikkeling van Bonaire voor een verbonden en vitale gemeenschap. De strategische leus is "Vrij om te gaan, verbonden om te blijven".*

Vraag 2: Wat is de directe aanleiding voor deze strategie?

Antwoord 2: *De demografische en economische groei op Bonaire brengt de fundamenten van de samenleving onder druk. De toename van individueel autoverkeer leidt tot onhoudbare verkeersopstoppingen, parkeerproblemen en verminderde luchtkwaliteit. Ook de ruimtelijke versnippering bedreigt het unieke landschap en staat duurzaamheidsdoelen in de weg. De noodzaak tot structurele verandering is een bestuurlijke plicht.*

Vraag 3: Hoe verhoudt deze strategie zich tot de bestaande beleidskaders?

Antwoord 3: *De Startnotitie is het directe antwoord op de strategische koers die de Eilandsraad in 2022 heeft uitgezet, met name de unaniem vastgestelde Nota Grondbeleid. Het sluit ook aan bij de urgentie om het woningaanbod te vergroten, zoals benadrukt in de Woondeal met Den Haag.*

***Vraag* 4: Wat wordt bedoeld met het principe van Integrale Ontwikkeling?**

Antwoord 4: *Integrale Ontwikkeling betekent dat de aanleg van een mobiliteitssysteem en de ontwikkeling van vastgoed simultaan en gecoördineerd plaatsvinden binnen één governance structuur.*

Vraag 5: Hoe wordt de financiële duurzaamheid van het mobiliteitssysteem gewaarborgd?

Antwoord 5: *De winsten uit grondexploitatie en vastgoed rondom de mobiliteitsknooppunten worden primair gebruikt om de aanleg, de investeringen, het onderhoud en de exploitatie van het collectieve mobiliteitssysteem te financieren. Dit zorgt voor een duurzaam systeem dat onafhankelijk is van structurele overheidssubsidies.*

Vraag 6: Wat houdt het '10 Minuten Bario Concept' in?

Antwoord 6: *Het '10 Minuten Bario Concept' is het leidende ruimtelijke principe voor gebiedsontwikkeling. Het streeft ernaar dat bewoners in iedere nieuwe of herontwikkelde 'bario' (wijk) binnen maximaal tien minuten lopen of fietsen toegang*

hebben tot hun dagelijkse basisbehoeften, zoals winkels, werk, onderwijs, zorg, sport, cultuur en groene verblijfsruimten.

Vraag 7: Welke sociale doelstellingen zijn verbonden aan de gebiedsontwikkeling?

Antwoord 7: *De gebiedsontwikkeling rondom de mobiliteitsknooppunten moet een divers woningaanbod creëren, inclusief sociale woningbouw, om betaalbaarheid en inclusiviteit te waarborgen. Het vastgoedmodel moet de realisatie van een substantieel deel sociale en middenklasse woningen garanderen (principe van betaalbaarheid).*

Vraag 8: Welke rechtspersoon wordt opgericht voor de uitvoering van deze strategie, en wanneer?

Antwoord 8: *Er wordt een naamloze vennootschap (NV) opgericht. De oprichting en statutaire inrichting van deze rechtspersoon dient uiterlijk in Q4 2025 te geschieden als juridische, organisatorische en financiële motor.*

Vraag 9: Wat is de dubbele doelstelling van de op te richten NV?

Antwoord 9: *De NV krijgt een dubbele doelstelling: mobiliteit en vastgoed. Het doel is de strategische doelstellingen van het OLB te realiseren door het uitvoeren van een geïntegreerde strategie voor mobiliteit en gebiedsontwikkeling.*

Vraag 10: Wat is de planning voor de start van de eerste busdienst?

Antwoord 10: *De ambitie is om al in 2026 te starten met de eerste verbinding. De operationele start van de eerste busdienst op de route Rincon-Belnem staat gepland voor Q3 2026.*

Vraag 11: Wat zijn de kernpunten die binnen de reikwijdte (in-scope) vallen van deze Startnotitie?

Antwoord 11: *Binnen de reikwijdte vallen de oprichting en statutaire inrichting van de NV in 2025, de vaststelling van het '10 Minuten Bario Concept' als leidend ruimtelijk principe, het verlenen van mandaat voor de operationele start van de eerste busdienst in 2026, en de definitie van de principes voor betaalbaarheid en beschikbaarheid in de vastgoedontwikkeling.*

Vraag 12: Wat valt buiten de reikwijdte (out-of-scope) van deze Startnotitie?

Antwoord 12: *Buiten de reikwijdte vallen de gedetailleerde technische planning, aanbesteding en het onderhoud van de mobiliteitsinfrastructuur en -middelen, evenals de volledige ruimtelijke ordeningsprocedures voor de lange-termijn ontwikkelingslocaties (deze worden gedelegeerd aan de NV, onder toezicht van het OLB).*

Vraag 13: Wat is een essentiële randvoorwaarde met betrekking tot de lokale cultuur?

Antwoord 13: *Een cruciale randvoorwaarde is de Culturele inbedding: in zowel de mobiliteits- als gebiedsontwikkelingsstrategie dient uitzonderlijk rekening te worden gehouden met de traditionele lokale context en beleving in de inrichting van de bario's, zonder in te leveren op de kwaliteit van de dienstverlening.*

Vraag 14: Wie zijn de belangrijkste belanghebbenden bij deze strategie?

Antwoord 14: *De belangrijkste belanghebbenden zijn:*

- *Het Openbaar Lichaam Bonaire (OLB): Bestuurscollege en Eilandsraad (beleid en toezicht).*
- *De Lokale bevolking: Gebruikers van het mobiliteitssysteem en toekomstige bewoners (focus op inclusief, verbonden en vitaal).*
- *Het Bedrijfsleven: Ontwikkelaars en aannemers (uitvoering van integrale ontwikkeling).*
- *De Nationale overheid: Financieringspartner Woondeal Regiodeal (waarborgen duurzaamheid).*

Vraag 15: Welke besluiten worden gevraagd aan het Bestuurscollege?

Antwoord 15: *Het Bestuurscollege wordt gevraagd de Startnotitie goed te keuren, mandaat te verstrekken aan de portefeuillehouder voor de oprichting van de NV in Q4 2025, en de nodige middelen te reserveren voor de voorbereiding van de initiële busdienst Rincon-Belnem ten behoeve van de start in Q3/Q4 2026 .*